

SESSIONS DE SEMINARI

SOBRE L'ESTUDI DE LES NORMES D'ÚS DES DE L'ANÀLISI CRÍTICA DEL DISCURS

Sessió a càrrec de Joan PUJOLAR, de la Universitat de Lancaster (15 de gener de 1993)

La part substancial d'aquesta comunicació ha estat reproduïda en l'article *L'estudi de les normes d'ús des de l'anàlisi crítica del discurs*, publicat al número 11 de *Treballs de Sociolingüística catalana*, al qual remetem el lector.

PERSPECTIVES I PUNTS CRÍTICS EN LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

Sessió a càrrec d'Isidor MARÍ, sots-director general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya (5 de febrer de 1993)

Introducció. Hi ha un clima d'insatisfacció, perquè no s'han complert les expectatives del Congrés de Cultura Catalana. Ara s'ha pogut constatar la realitat amb els fets. Ara no hi ha un segon consens sobre cap on anem.

Hi ha obstacles a la normalització (NL), però alguns es poden remoure. Hi ha factors potencialment favorables a la NL que es poden fer jugar a favor. Cal doncs fer una crida a fer de debò planificació lingüística.

La situació. Què passa? Podem fer balanç. S'han publicat els quatre volums d'Estudis i Propostes... Tenim també un estudi encara inèdit sobre les possibilitats de canviar el marc legal.

Com intervenir? S'ha arribat a la compleció del desplegament organitzatiu mitjançant l'extensió territorial del Consorci de Normalització i la formació dels tècnics de PL. També hi ha un màster de Planificació Lingüística a la UB i s'ha creat el Consell Social de la Llengua Catalana. Hi ha una consciència estesa que s'ha d'intervenir en els contextos institucionals.

Com valorem el procés? Ha estat massa poc públic, massa lent. No s'ha complert el calendari que va presentar Miquel Renui, director general de Política Lingüística, el juliol de 1990. El 1991 es calculava haver fet ja un Pla General i haver canviat el marc legal, i en canvi, a tot estirar tenim una Llei del Consumidor.

Les perspectives en un futur immediat. Com podem tirar endavant?

1. La transmissió del català als nous catalans. El percentatge de bilingües creix. Hi ha un manteniment dels catalanoparlants i una bilingüïtzació progressiva dels cast.1, al costat d'unes aportacions creixents de no cast.1, tant europeus com extraeuropeus. En aquest context cal trobar maneres d'afrontar l'ofensiva contra la immersió.

2. El pas de la competència a l'ús del català. Com a exemples: a) l'exigència del català com a valoració per a l'accés al món laboral, i b) l'oferta de lleure infantil i juvenil, que permeti la formació de models de referència per a infants i joves que vagin identificats amb l'ús del català.

3. El mercat i les llengües. Cal diferenciar entre *a)* el mercat econòmic i *b)* el mercat cultural, bé que tendeixen a homogeneïtzar-se, ja que tots dos es troben sotmesos a una pugna ideològica en què els qui parlem català hauríem de saber usar els nostres arguments. El mercat —sobretot les empreses transnacionals— tendeixen a defensar la desregulació quan els convé. La UE és lliurecanvista de portes endins i proteccionista portes enfora. Cal doncs que defensem una intervenció reguladora i reequilibradora, però aquesta regulació dels mercats depèn, sobretot del govern central i de la UE. Cal doncs desactivar els raonaments contraris a la regulació i defensar un plurilingüisme en què el català tingui el rol d'una llengua territorial. Cal també associar la competitivitat de les empreses amb el català. En canvi, fixem-nos que els ajuts de la Generalitat a la modernització d'empreses no solen tenir en compte la llengua. D'aquesta manera, el català deixa d'entrar a la lògica de les empreses, deixa d'entrar a les indústries de la llengua. No oblidem que si el català en queda fora, esdevindrà un vernacle, absent de les aplicacions de la tecnologia: els tractaments de text, la traducció assistida i amb suport terminològic, els programes de gestió i de base de dades.

Aquesta extensió de l'ús ha de venir acompanyada de la millora terminològica, de la modernització necessària perquè el català es pugui fer servir per a totes les activitats. La llengua, però, no hauria de seguir aquests canvis «traient la llengua a fora». La llengua és un requisit previ per afrontar els canvis. Cal doncs difondre a gran escala les llengües d'especialitat, incorporar la formació lingüística en els plans d'estudi. Cal, en definitiva, fer una ordenació lingüística del mercat.

La legitimació pública d'un projecte de NL —un altre aspecte fonamental— té tres vessants:

A) Ideològicament hem de rehabilitar els fonaments. Hem de reivindicar els principis (1) del plurilingüisme igualitari, (2) la primacia de la llengua territorial, (3) la igualtat de totes les llengües, (4) la intervenció dels poders públics com a equilibradors de les desigualtats i (5) la desactivació dels arguments adversos que darrerament s'han difós molt. Esmentem-ne alguns, dels quals convindria desintoxicar-se:

— L'espanyol, llengua comuna —un concepte molt perillós.

— El castellà, llengua pròpia de Catalunya —ara ho diuen fins i tot sectors pròxims al PSC.

— La defensa de la legitimitat històrica del castellà a Catalunya, mentre que no es defensa la legitimitat històrica del català a l'estat espanyol.

B) La necessitat d'exigir un estat incondicionalment a favor de la llengua catalana. Si no estem amb l'Estat és perquè l'Estat no està amb nosaltres. L'actual regulació lingüística de l'Estat, obstrueix el català. Aquí hi ha un front de legitimació ideològica abandonat.

C) La legitimació d'un espai lingüístic català. La proposta del Tractat d'Unió de la Llengua Catalana no ha trobat suport polític. Les darreres intervencions (Retevisión a les Illes) estan frustrant la possibilitat d'establir un espai comunicatiu en català. A vegades ens perdem més en l'afirmació de les identitats que no pas en la comunicació de les identitats. TV3 hauria de presentar personatges valencians com a nostres, com a comuns. Així, més endavant, al País Valencià, podrien fer el mateix. Es construirien les bases per a una reciprocitat real.

D) La legitimació a escala europea de la llengua catalana. Els catalans ocupem alguns llocs clau a la realitat europea. Cal fer de frontissa amb les llengües no oficials sense deixar-se homologar amb les llengües residuals. Cal aprofitar la diferència entre l'estatus de llengua

de treball (unes poques) i el de llengua oficial (totes). Trobaríem aliats si proposem establir unes certes condicions a la lliure circulació de missatges i serveis.

E) Cal definir i aplicar doncs una política lingüística ambiciosa, de to major, no arrogant, no mig amagada, amb guants blancs. És urgent elaborar un pla general de normalització lingüística que inclogui:

a) Un gran acord entre institucions, sindicats i partits.

b) Una proposta oberta als grans reguladors del mercat (estat espanyol i UE) sobre quina ha de ser l'ordenació europea.

c) La consecució de més capacitat de regular els mercats per part del govern autonòmic, perquè l'actual està arribant al límit. Cal armar-se ideològicament perquè aviat es discutirà durament sobre si les comunitats autònomes poden regular el mercat.

Es deteriora subjectivament i objectivament la situació. Hi ha un silenci conjuntural negatiu, una indecisió permanent que podria comportar que d'aquí a deu anys pugui estar congelada la situació.

(E. B. F.)